

Д.В. КАРАЧОВА, С.О. ЦАРЬОВА

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЙ В УМОВАХ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Стаття присвячена аналізу особливостей розвитку комунікативної компетенції та міжкультурних здібностей і навичок студентів закладів вищої освіти України в умовах міжнародної академічної мобільності і крос-культурного спілкування. Акцент робиться на необхідності впровадження курсів міжкультурної комунікації в навчальні плани на вищому освітньому рівні в Україні, зокрема, на особливостях проведення презентацій з використанням сучасних мультимедійних засобів. Актуальність цього питання зумовлена необхідністю українськими студентами бути обізнаними щодо цінностей, традицій і норм вербальної та невербальної крос-культурної комунікації для того, щоб бути успішними в академічному і професійному середовищі. Ціллю статті є виокремлення специфіки міжкультурних аспектів на заняттях із використанням сучасних мультимедійних технологій. У дослідженні були використані міждисциплінарні підходи, а також теоретичні та емпіричні методи: спостереження та узагальнення, методи дедукції та систематизації. Сучасні студенти представляють собою нове покоління, яке характеризується відкритістю до зовнішнього світу і академічної мобільності, що усвідомлення відмінностей у культурних нормах, цінностях, ставленні до оточення є абсолютно необхідним для ефективної міжособистісної та культурної комунікації. Випускники українських технічних університетів, які володіють такими навичками, будуть особливо цінними, оскільки вони зможуть використовувати інструменти ефективного спілкування для проведення презентацій продуктів, створених українськими компаніями, зробити їх корисними в іншомовних країнах і навпаки. Доведено необхідність навчання майбутніх фахівців використанню засобів інформаційних технологій при плануванні, організації, редагуванні матеріалів для презентацій новітньої продукції та, особливо, при їх проведенні для представників різних культур.

Ключові слова: вербальна та невербальна комунікація, комунікативна компетенція, крос-культурна комунікація, міжкультурне спілкування, міждисциплінарні підходи, мультимедійні засоби, презентації.

Д. В. КАРАЧЕВА, С. О. ЦАРЕВА

ОСОБЕННОСТИ ПРОВЕДЕНИЯ ПРЕЗЕНТАЦИЙ В УСЛОВИЯХ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОМУНИКАЦИИ

Статья посвящена анализу особенностей развития коммуникативной компетенции и межкультурных способностей и навыков студентов заведений высшего образования Украины в условиях международной академической мобильности и кросс-культурного общения. Акцент делается на необходимости внедрения курсов межкультурной коммуникации в учебные планы на высшем образовательном уровне в Украине, в частности, особенностях проведения презентаций с использованием современных мультимедийных средств. Актуальность этого вопроса обусловлена необходимостью украинским студентам разбираться в ценностях, традициях и нормах вербальной и невербальной кросс-культурной коммуникации для того, чтобы быть успешными в академической и профессиональной среде. Целью статьи является выделение специфики межкультурных аспектов на занятиях с использованием современных мультимедийных технологий. В исследовании были использованы междисциплинарные подходы, а также теоретические и эмпирические методы: наблюдение и обобщение и методы дедукции и систематизации. Современные студенты представляют собой новое поколение, которое характеризуется открытостью к внешнему миру и академической мобильностью. Это значит, что осознание различий в культурных нормах, ценностях, отношении к окружающим является абсолютно необходимым для эффективной межличностной и культурной коммуникации. Випускники украинских технических университетов, которые обладают такими навыками, будут особенно ценными, поскольку они смогут использовать инструменты эффективного общения для проведения презентаций продуктов, созданных украинскими компаниями, и сделать их полезными в иностранных странах и наоборот. Доказана необходимость обучения будущих специалистов использованию средств информационных технологий при планировании, организации, редактировании материалов для презентаций новой продукции и, особенно, при их проведении для представителей разных культур.

Ключевые слова: вербальная и невербальная коммуникация, коммуникативная компетенция, кросс-культурная коммуникация, межкультурное общение, междисциплинарные подходы, мультимедийные средства, презентации.

D. V. KARACHEVA, S. O. TSAROVA

FEATURES OF CONDUCTING PRESENTATIONS IN INTERCULTURAL COMMUNICATION CONDITIONS

The article is devoted to the analysis of the peculiarities of the development of communicative competence and intercultural abilities and skills of students of higher educational institutions of Ukraine in the conditions of

international academic mobility and cross-cultural communication. Emphasis is placed on the need to introduce intercultural communication courses in the curriculum at the tertiary level in Ukraine, in particular, on the peculiarities of conducting presentations using modern multimedia tools. The urgency of this issue is due to the need for Ukrainian students to be aware of the values, traditions and norms of verbal and nonverbal cross-cultural communication in order to be successful in their academic and professional environment. The aim of the article was to highlight the specifics of intercultural aspects in the classroom using modern multimedia technologies. In our research we used interdisciplinary approaches, as well as theoretical and empirical methods: observation and generalization, and methods of deduction and systematization. Modern students represent a generation characterized by openness to the outside world and academic mobility. This means that awareness of differences in cultural norms, values, attitudes to the environment is absolutely necessary for effective interpersonal and cultural communication. Graduates of Ukrainian technical universities who have such skills will be especially valuable, as they will be able to use effective communication tools to present products created by Ukrainian companies and make them useful in foreign countries and vice versa. It is necessary to teach future professionals to use information technology in planning, organizing, editing materials for presentations of new products and especially when conducting them for different cultures.

Key words: verbal and nonverbal communication, communicative competence, cross-cultural communication, intercultural communication, interdisciplinary approaches, multimedia means, presentations.

Постановка проблеми. Сучасний світ в умовах процесів глобалізації може характеризуватись стрімким розвитком міжкультурної комунікації, що спричинено популяризацією навчання за кордоном, туризмом, різноманітними дослідженнями у різних галузях науки... «Багато країн співпрацюють разом у сфері науково-технічного прогресу, дуже багато країн проводять обмін фахівцями певних галузей та студентами, які їдуть навчатися за кордон, або проходять стажування зі своєї спеціальності» [1, с. 338], що тільки підтверджує актуальність даної теми в умовах сучасного підходу до навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням цієї тематики займається багато провідних дослідників сьогодення, серед яких можна назвати таких, як: О. Ребрій, І. Ребрій, А. Токарева, L. Beamer, G. Beattie, A. Ellis, M. Clyne, A. Duszak, E. Hall, M. Hall та інших.

Основна мета нашої статті – виокремити специфіку міжкультурних аспектів на заняттях із використанням сучасних мультимедійних технологій.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується дана стаття. Щодня ми стикаємося з представниками різних національностей і повинні бути обізнаними у нормах етичної поведінки. «У ХХІ столітті відбулося визнання цінності різноманітних світових культур, відмова від винищення багатьох традиційних культур та їхніх мов, з'явився інтерес до різних народностей та їх взаємодії між собою. Міжкультурна комунікація сьогодення наголошує саме на взаємодії між расами, народами, етнічними групами та субкультурами всередині більших культур» [1, с. 339]. Не є виключенням і використання таких знань та навичок у процесі навчання. Сучасний світ тяжіє до культурообміну, процесів дослідження та толерантного відношення не тільки до традицій своєї країни, проте також традицій й інших держав.

Виклад основного матеріалу. «Поняття міжкультурної комунікації вперше з'явилося ще у 70-х роках минулого століття у книзі Р. Портера та Л. Самовара «Комунікація між культурами». Протягом часу це поняття значно розширилось та стало включати у себе такі важливі дисципліни, як теорія

перекладу, вивчення іноземних мов, порівняльна культурологія та ін.» [1, с. 338]. У наш час це поняття має на меті не тільки теоретичне осмислення даної проблеми, проте й повинно бути підпорядковане практично у повсякденному житті. У нашому дослідженні нами були використані міждисциплінарні підходи, а також теоретичні та емпіричні методи: спостереження, узагальнення, методи дедукції та систематизації.

Важливим вважається зазначити Герта Гофстеде, який зробив один з найбільш всебічних аналізів культурних відмінностей серед різних національностей. Розроблена ним типологія культурних вимірів, є основою крос-культурної комунікації. Використовуючи інформацію, отриману з факторного аналізу, він описує вплив культури суспільства на індивідуальні цінності своїх членів, і як ці цінності впливають на їх поведінку. Типологія заснована на ідеї про те, що цінність може бути розподілена по шести вимірах культури. До цих вимірів відносяться: дистанційованість від влади, відособленість, мужність, уникнення невизначеності, стратегічне мислення і допущення (або індульгенція) [4]

Міждисциплінарні підходи аналізують, що передача значення слів залежить не тільки від знань мови (граматики, лексики, мовної практики тощо), але також від контексту висловлювання, знання статусу тих, хто бере участь у комунікації, логічного висновку про їх наміри та ряд інших дискурсивних факторів. Ці підходи включають також психологію мови, яка вивчає взаємозв'язок між лінгвістичними факторами та психологічними аспектами. Більше того, вони включають соціолінгвістику, яка досліджує вплив контексту, культурних норм та очікувань у суспільстві на спосіб використання мови та вплив мови на суспільство. Ці підходи також вимагають вивчення того, як мовні особливості відрізняються між групами, розділеними етнічною приналежністю, релігією, статусом, статтю, рівнем освіти і віком.

Вчені в галузі комунікації, антропології, психології і лінгвістики розглядають міжкультурну комунікацію як самоврядну систему правил, які долають комунікативні бар'єри, встановлені національними мовами [5; 6]. Едвард Т. Холл та

Мілдред Р. Холл, та інші відомі антрополози та дослідники в галузі міжкультурної комунікації, запропонували систему класифікації відмінностей між культурами з посиланням на мову. Ця система в основному містить міждисциплінарні підходи, включаючи дослідження світової культури та психолінгвістику, з метою вивчення психологічних та нейробиологічних факторів, що дозволяють людям засвоювати, використовувати та розуміти мову [7 - 12].

У сучасному світі, під час проведення занять, викладачі можуть часто стикатись з проблемою сприйняття культурних аспектів тієї чи іншої нації, тому потрібно бути готовими до вирішення будь-яких конфліктних ситуацій та подолання культурних бар'єрів, які можуть виникнути на заняттях.

Серед найбільш розповсюджених бар'єрів можна назвати:

- непорозуміння;
- норми поведінки та ролі;
- вірування і цінності;
- етноцентризм;
- стереотипи;
- упередження;
- дискримінацію [1, с. 340].

Існують різні способи покращити здібності, що сприяють розвитку міжкультурної компетентності. Серед них найважливішими заходами нами вбачаються наступні [1, с. 340]:

- загальна мовна підготовка;
- культурна підготовка;
- застосування політики взаємної вигоди.

Правильно підібрані підходи до специфіки міжкультурної комунікації на заняттях сприяють не тільки отриманню етичних навичок правильної поведінки студентами, проте також демонструють обізнаність та кваліфікованість викладача у вирішенні будь-яких етнічних бар'єрів та суперечок.

Сучасну викладацьку сферу неможливо вже навіть уявити без використання різного роду презентацій з використанням мультимедійних технологій. І тут також виникає питання про міжкультурні етичні норми, яких повинен дотримуватись як доповідач, так і аудиторія. Досить часто трапляються ситуації, коли студенти-іноземці не є обізнаними із тією чи іншою формою презентації або використанням мультимедійної платформи. Проте, це не повинно створювати аб'юзативну чи конфліктну ситуацію.

Використання різних типів роботи з інформацією (презентації із використанням різних мультимедійних платформ) – це залог розвитку оптимального мислення та світового розвитку в умовах глобальних інноваційних технологій сьогодення. Модернізація методів навчання вимагає розширити застосування мультимедійних технологій у навчанні. Такий підхід дозволяє створити вдосконалену нову вищу освіту, що значно збільшує ефективність занять та індивідуалізацію процесу отримання знань.

Як відомо, аудиторію можна поділити на кілька типів за способом сприйняття інформації:

- студенти, які сприймають більше інформації візуально (відео формат);

- студенти, які сприймають більше інформації на слух (аудіо формат);

- студенти, які сприймають більше інформації, коли застосовують обидві попередні навички на практиці.

Отже, використання різного роду мультимедійних ресурсів сприяє задіянно всіх цих факторів одразу, що значним чином підвищує ефективність навчального процесу та сприяє зацікавленості студентів у предметі та заняттях. Різноманітні інтерактивні системи мультимедійного типу можуть одночасно задіювати:

- звук;
- відео;
- анімацію;
- графіку;
- тексти.

Такі заняття є надзвичайно ефективними, адже студентові відводиться роль не тільки пасивного учасника, а активна участь у проведенні заняття та можливість висловити свої вміння та навички.

Такий вид інтерактивних занять сприяв появі нового виду проведення пар – студентоцентричному. Цей різновид проведення аудиторних занять проводиться у європейських країнах вже кілька років та набирає популярності також серед інших країн світу. Студент більше не може відволікатись на занятті на якісь інші речі, адже він є повністю задіяним у процесі проведення цього заняття, він має можливість взаємодіяти із технікою та брати у занятті активну участь.

Мультимедійні технології можуть бути використані у таких формах:

- створення презентацій (є дуже ефективним при вивченні нової теми та привертанні уваги студентів);
- оцінка знань студентів (використання різноманітних новітніх методів значно допомагає у виконання тестових завдань, моніторингу вмінь та навичок студентів у роботі із комп'ютером та засвоєнні пройденого матеріалу);
- отримання знань у галузі створення різних проектів (студент отримує можливість самостійно використовувати аудіо та відео файли, обирати ілюстрації та тексти).

Такі види діяльності роблять навчальний процес цікавим та унікальним, адже такі програми можуть поєднувати у собі:

- різні види інформації (аудіо, відео, ілюстрації...);
- конкретику та наочність;
- розвиток навичок самостійної роботи студентів;
- ефективний зворотній зв'язок;
- нестандарту та цікаву подачу нового матеріалу.

З кінця XX століття, і особливо протягом останніх десятиріч, роль міжкультурної комунікації різко зросла, особливо у зв'язку з посиленням ролі інформаційно-комунікаційних технологій в нашому житті. Для того, щоб йти в ногу із сучасними змінами, українські університети повинні готувати фахівців, що володіють навичками ефективного спілкування в крос-культурному середовищі, в тому числі, навичками проведення презентацій з використанням мультимедійних технологій. Необхідно навчити

майбутніх фахівців використанню засобів інформаційних технологій при плануванні, організації, редагуванні матеріалів для презентацій та, особливо, при їх проведенні для представників різних культур.

Останні досягнення в області інформаційних комунікаційних технологій призвели до виникнення нових спроб зрозуміти потенціал мультимедійного навчання як засобу, який сприяє більш глибокому розумінню і запам'ятовуванню інформації людиною. Американський психолог Річард Е. Майер досліджував, чи люди запам'ятовують інформацію краще, коли ідеї виражені словами і графічними зображеннями, ніж тільки словами. Результатом є те, що Річард Е. Майер називає когнітивною теорією мультимедійного навчання. За словами Річарда Е. Майера, слухову і візуальну інформацію обробляють окремі канали пам'яті. Отже, доповідач може використовувати більше когнітивних здібностей обробки інформації, коли аудіо інформація поєднується з візуальною графічною інформацією, ніж коли друкований текст поєднується з візуальною графічною інформацією. Дослідження свідчать, що середньо статистична аудиторія буде пам'ятати близько 70% від прослуханого через три години після презентації, а через три дні лише 10%. Проте, якщо презентація була проведена з використанням візуальних та ІТ-засобів, аудиторія буде пам'ятати близько 85% через три години, і цілих 66% після трьох днів [13].

По-справжньому ефективна презентація повинна включати деякі форми візуальних і мультимедійних засобів, такі як кольорові великоформатні екрани, плазмові екрани, інтерактивні панелі, віртуальні дошки та персональні і мережеві комп'ютери, технології віртуальної реальності (VR) та ін. Все більшої популярності набуває технологія «backchannel» для проведення конференцій і презентацій, яка дозволяє учасникам активно спілкуватися або перевіряти факти, представлені під час презентації.

Переваги використання комп'ютерних візуальних засобів під час презентації, таких як слайди PowerPoint, наприклад, впливають на поліпшення пам'яті слухача і збільшують розуміння аудиторією технічного матеріалу. Однак, американський вчений Т. Саймонс [14] вказує на дві серйозні помилки, які роблять ті, хто проводить презентації за допомогою PowerPoint. По-перше, коли об'єм тексту на слайдах занадто великий, аудиторія поглинається в читання і витісняється з активного режиму прослуховування. По-друге, іноді PowerPoint презентації проводять у темній кімнаті, де втрачається зоровий контакт з аудиторією, тобто, відсутня невербальна комунікація, яка сприяє більш глибокому розумінню їх змісту.

Крім того, доповідаючи часто роблять помилку, коли читають текст зі слайдів. Візуальні засоби повинні лише доповнювати презентацію і не повинні включати в себе текст доповіді. Замість цього, вони можуть включати в себе перелік основних пунктів, щоб допомогти аудиторії слідкувати за тим, що обговорює доповідач і що планує обговорювати далі [15].

Під час роботи з аудиторією, яка складається з представників різних культур, особливу увагу слід приділяти чіткій, лаконічній і стандартній мові. При підготовці презентації рекомендується робити речення та абзаци короткими і включати по одній ідеї на одне речення. З цієї причини доповідачу бажано використовувати дієслова в активному стані й уникати використання ідіом, сленгу і жаргону, що може знизити ймовірність непорозуміння або образи слухача з іншої країни. Слід уникати гумору, особливо сарказму, що ображає інших, наприклад, на теми, пов'язані з етнічною приналежністю, релігією чи здібностями.

Висновки. Отже, як ми бачимо, міжкультурна комунікація у процесі навчання є надзвичайно актуальною та поширеною тематикою сьогодення. Сучасні студенти представляють собою нове покоління, яке характеризується відкритістю до зовнішнього світу й академічною мобільністю. Це означає, що усвідомлення відмінностей у культурних нормах, цінностях, ставленні до оточення є абсолютно необхідним для ефективної міжособистісної та культурної комунікації. Випускники українських технічних університетів, які володіють такими навичками, будуть особливо цінними, оскільки вони зможуть використовувати інструменти ефективного спілкування для проведення презентацій продуктів, створених українськими компаніями, і зробити їх корисними в іншомовних країнах і навпаки. Необхідно навчити майбутніх фахівців використанню засобів інформаційних технологій при плануванні, організації, редагуванні матеріалів для презентацій новітньої продукції та, особливо, при їх проведенні для представників різних культур.

Крім того, професійно підготовлений викладач повинен бути толерантно налаштованим та спроможним проводити заняття таким чином, щоб представники різноманітних етносів та культур могли почуватися на заняттях комфортно та активно брати участь у всіх видах діяльності.

Ми сподіваємось, що цей аналіз може послужити основою для подальшої перспективи дослідження міжкультурних відмінностей в академічній та діловій сферах і розробці курсів з іноземних мов, міжкультурної комунікації і проведенні презентацій для студентів закладів вищої освіти в Україні.

Список літератури

1. Даніленко А.Ю., Карачова Д.В. Особливості міжкультурної комунікації та подолання лінгвоетнічного бар'єру у студентів на заняттях з практики перекладу / А.Ю. Даніленко, Д.В. Карачова // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка : Педагогічні науки. – 2019. – №2 (325) квітень. – Ч. 2. – С. 338 – 346
2. Ребрій О., Ребрій І. Системність і творчість у перекладі: психолінгвістичний підхід. Psycholinguistics. Психолінгвістика. Психолінгвістика. Серія «Філологія»: збірник наукових праць. Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я.М. 2018. Вип. 23 (2). С. 180–191.

3. Токарева А.М. Підготовка студентів до міжкультурної комунікації в контексті формування фахівців-медіаторів культури. Вісник Дніпровського університету імені Альфреда Нобеля. 2013. Вип. 2 (6). С. 48–52.

4. Герт Хофстеде и его теория измерений культур: обзорная информация. URL: <http://www.http://news.telelangue.com/ru/2011/10/hofstede-cultural-theory> (date access: 11.04.2021).

5. Beamer L., Varner I. International Communication in the Global Workplace. McGraw-Hill Irwin, 2001. 360 p.

6. Hall E.T., Hall M.R. Understanding Cultural Differences: Germans, French and Americans. Intercultural Press, 1990. 196 p.

7. Beattie G., Ellis A. The psychology of language and communication. Routledge, 2017. 312 p.

8. Clyne M. Inter-cultural Communication at Work: Cultural Values in Discourse. Cambridge University Press, 1994. 260 p.

9. Duszak A. Cross-cultural academic communication: a discourse community view. Culture and styles of academic discourse. Berlin: De Gruyter, 1997. P. 11–40.

10. LeBaron M. Communication Tools for Understanding Cultural Differences. Beyond Intractability. Conflict Research Consortium. 2003. URL: <http://www.beyondintractability.org/essay/communication-tools> (date access: 11.04.2021).

11. Nault D. Going Global: Rethinking Culture Teaching in ELT. Contexts. Language, Culture and Curriculum. 2006. № 19 (3). P. 314 – 328.

12. Никоненко Я. О. Мовна картина світу як засіб міжкультурної комунікації. Вісник психології та педагогіки : збірник наукових праць. 2012. Вип. 7. URL: <http://www.psyh.kiev.ua/> (date access: 15.04.2021).

13. Richard E. Mayer. Multimedia Learning. New York, NY: Cambridge University Press. 2001. - 318 pp.

14. Simons, T. Bullets may be dangerous, but don't blame PowerPoint. 2004. URL:http://www.presentation.com/presentations/search/search_display.jsp?vnu_content_id=2063909 (date access: 15.04.2021).

15. Jang F.M. Graat. How to Give a Great Presentation! [URL: <http://www.pc.maricopa.edu/data/GlobalFiles/file/learning> (date access: 11.04.2021).

References (transliterated)

1. Danilenko A. Iu. Karachova D.V. “Osoblyvosti mizhkulturnoi komunikatsii ta podolannia lnhvoetnichnoho barieru u studentiv na zaniattiakh z praktyky perekladu [Features of intercultural communication and overcoming the language and ethnic barriers among students during the course of translation]” / A.Iu. Danilenko, D.V. Karachova // Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka: Pedahohichni nauky. – 2019. – №2 (325) kviten. – Ch. 2. – S. 338 – 346 [in Ukrainian].

2. Rebrij, O.V., Rebrij, I.V. (2012). Systemnist ta tvorchist u pereklyadi: psyholinhvistychnyj pidhid “[Systematic

and creative aspects in translation: the psycholinguistic approach]” // Psycholinhvistyka.: Zbirka naukovykh prats. Seria: Filolohija. Dombrovs'ka. 2018. Vyp. 23(2). S. 180–191 [in Ukrainian].

3. Tokarieva, A.V. (2013). “Pidhotovka studentiv do mizhkulturnoi komunikatsii v konteksti formuvannia fakhivstiv-mediatoriv kultur [Preparation of students for intercultural communication in the context of formation of specialists-mediators of cultures]”. Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu imeni Alfreda Nobelia. Vyp. 2 (6), 48–52 [in Ukrainian].

4. Hofstede G. (1991). Cultures and Organizations: software of the mind. McGraw Hill. 279 p. [in English]. Available at <http://www.http://news.telelangue.com/ru/2011/10/hofstede-cultural-theory> (date access: 11.04.2021).

5. Beamer L., Varner I. (2001). International Communication in the Global Workplace. McGraw-Hill Irwin. 360 p. [in English].

6. Hall E.T., Hall M.R. (1990). Understanding Cultural Differences: Germans, French and Americans. Intercultural Press. 196 p. [in English].

7. Beattie G., Ellis A. (2017). The psychology of language and communication. Routledge. 312 p. [in English].

8. Clyne, M. (1994). Inter-cultural Communication at Work: Cultural Values in Discourse. Cambridge University Press. 260 p. [in English].

9. Duszak A. (1997). Cross-cultural academic communication: a discourse community view. Culture and styles of academic discourse. Berlin: De Gruyter. P. 11–40 [in English].

10. LeBaron M. (2003). Communication Tools for Understanding Cultural Differences. Beyond Intractability. Conflict Research Consortium. Available at <http://www.beyondintractability.org/essay/communication-tools> (date access: 11.04.2021).

11. Nault D. (2006). Going Global: Rethinking Culture Teaching in ELT. Contexts. Language, Culture and Curriculum. 2006. № 19 (3). P. 314-328.

12. Nykonenko, Y.O. (2012). “Movna kartyna svitu yak zasib mizhkulturnoi komunikatsii [Linguistic picture of the world as a means of intercultural communication]”. Visnyk psyholohii i pedahohiky. Available at <http://www.psyh.kiev.ua/> [in Ukrainian]. (date access: 15.04.2021).

13. Richard E. Mayer. Multimedia Learning. New York, NY: Cambridge University Press. 2001. 318 pp.

14. Simons, T. Bullets may be dangerous, but don't blame PowerPoint. 2004. Available at http://www.presentation.com/presentations/search/search_display.jsp?vnu_content_id=2063909 (date access: 15.04.2021).

15. Jang F.M. Graat. How to Give a Great Presentation! Available at www.pc.maricopa.edu/data/GlobalFiles/file/learning (date access: 11.04.2021).

Надійшла (received) 23.09.2021

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Карачова Дар'я Володимирівна – кандидат філологічних наук, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», старший викладач кафедри ділової іноземної мови та перекладу, м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9526-2406>;

Царьова Світлана Олексіївна – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», доцент кафедри ділової іноземної мови та перекладу, м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8394-1964>.